

TABULA SMARAGDINA

L-am cunoscut pe Mircea Braga în octombrie 1999. Despre șaizeci și unu de ani putea atunci povesti la preterit, dintre aceștia ultimii cinci ca profesor universitar doctor titular al Catedrei de Limba și Literatura Română a junei universității albaiuliene. Calculele acum le fac, privindu-i CV- ul de pe situl amintitei instituții. În acel octombrie nu împlinisem douăzeci de ani, iar la primul curs de istoria literaturii române - **perioada marilor clasici**, în sală a intrat un domn cu ținută, privindu-ne jucăuș și așezându-și tacticos servieta pe pupitru. Avea să fie începutul unei aventuri intelectuale cert inedite în context. Voi spune doar că Mircea Braga și nimeni altul ar fi fost capabil să ne propună teoria Daciei hiperbo-reane a lui Vasile Lovinescu atunci când ne interpreta basmele lui Ion Creangă. Era un inițiat și, pentru unii dintre noi, o revelație. Tot atunci am aflat că Ion Slavici este precursor al prozei fantastice cu *Hanul ciorilor* sau *Zâna Zorilor*, Duiliu Zamfirescu înaintemergător al postmodernismului cu fragmentarea formală profesată în *Ciclul Comănăștenilor* și că există în acea perioadă „cutumiară” a literaturii române o modalitate scandalos de seducătoare de a crea artă doar pentru artă – ce inspirație pe Alexandru Macedonski când s-a decis să rescrie romanul **Thalassa** în limba română. Două ore săptămânale de realism magic erau prelegerile lui Mircea Braga. Vorbea liber și relaxat, întreg discursul ne surâdea, iar timpul făcea un popas, suspendat. Era un dialog, nici platonician și nici patristic, un schimb de replici unde neofitul era ascultat cu atenție, considerație și interes autentic atunci când se încumeta să fie cum ce i se sugera să fie –imprudent. Când Mircea Braga a întrebat cine ar dori să îi stea alături pentru a descifra ce a ascuns Eminescu în sub-textul prozei sale am ridicat mâna, deși *Avatarii faraonului Tla* era, la rândul-i, un alt tărâm prea exotic în esoterismul lui – sau poate tocmai de aceea. Nu am regretat nimic, decât sfârșitul semestrului și implicit al cursului. Care va fi fost subiectul examenului scris e un detaliu rătăcit anamnezic, poate și pentru că Mircea Braga a știut să facă din literatura română a marilor clasici un univers fascinant întru totul. Îl notez acum, la rândul-mi, cu nota maximă.

În același semestru, Mircea Braga a coordonat, în paralel, o altă disciplină, opțională, între timp recuzată din planul de învățământ al catedrei – **Curenți și orientări literare românești**. Fantasticul. Printre subiectele extrem de diverse ale colocviului final se regăsea și *Aranca, știma lacurilor*, cea mai reușită dintre nuvelele lui Cezar Petrescu. Poate dintr-o solidaritate ardele-nească (care dealtfel s-a dovedit a fi singulară) am întocmit o lucrare științifică luând la puricat multiplele modalități prin care prozatorul întreținea (sau amenda) ideea de fantastic în bizara sa scriere, altfel punând în practică o rețetă profesionistă. Peste ani și ani mi-au căzut în mână filele îngălbenite ale acelei lucrări, „îndo-

sariate” într-o cutie pe un dulap. Mircea Braga îmi urmărise cu maximă atenție interpretarea, până la a interveni cu roșu pentru o corectură unică: „diluviu” și nu „deluviu”... L-am reîntâlnit în luna octombrie a anului 2000. Sociologia literaturii se numea de data aceasta disciplina, tot opțională și la rândul-i existentă doar în fridele memoriei generațiilor de odinioară. Mircea Braga era tot jovial iar servieta ascundea aceleași mistere absconse. Prinseserăm curaj de acum și ne contraziceam magisterul cu ceva mai mult aplomb maieutic. Poate și pentru că unii dintre noi ne visam scriitori, iar auditorului îi vorbea un editor. Cert este că atunci am înțeles că între fraza așternută pe hârtie (sau tastată!) de un creator și înțelesul conferit acesteia de un receptor al operei de artă există un lung șir de întâmplări, evenimente, procese și fenomene, instituții, instanțe și indivizi care decid soarta și semnificația unui text literar. Și că, dacă nimeni nu o citește, literatura nu există. Avataruri care ne-au pus puțintel pe gânduri și ne-au oferit posibilitatea unei reconsiderări și prin prisma criteriilor extraestetice.

În primăvara lui 2002 ne străduiam de zor să aflăm piatra unghiulară a lucrării de licență. Moment în care Mircea Braga a reapărut pe scena amfiteatrului și ne-a zăpăcit complet cu ceea ce se numea critică literară. Aflam, poate prea târziu, lecturând deconcertați broșuri ale editurii **Imago**, despre existența aiurea a unor confrăți filologi care vorbeau necunoscute limbi străine denumite fenomenologia sartriană a imaginii, pe trei paliere ale psihanalizei, structuralismului, psihologia literaturii, estetica generativă, hermenutica lui Adrian Marino etc. Ne zbăteam întru mișcarea teoriei care devenise obsesia metodei. Vom fi observat că strălucește soarele doar când la examen Micea Braga ne-a spus, surâzând, că putem scrie ce dorim noi. Sunt absolut sigur că oricâtă hermeneutică sau fenomenologie am aplica, niciunii dintre noi nu vom izbuti a ne aminti ce vom fi așternut pe hârtie la acel examen. Nu va fi fiind lipsit de semnificație faptul că eu rețin doar cum asistenta Gabriela Chiciudean întorcea mereu fațetele unui cub compus din multe pătrățele în culori. Și că, până la urmă, ariile laterale au devenit monocrome.

Mă uit peste foaia matricolă și, statistic, pot calcula că din cele două sute șaizeci și nouă de credite acumulate în patru ani de studenție albaiuliană cincisprezece s-ar datora celor patru discipline predate de Mircea Braga (în mod straniu **istoria literaturii române - perioada marilor clasici** nu apare pe foile matricole ale generației 2002, dar îi acord cele cinci credite care apar în dreptul disciplinei – nestudiate – **istoria literaturii române - perioada contemporană...**). Cantitativ, prezența lui Mircea Braga la pupitru pare a fi o insuliță anonimă care se pierde într-o mare eterogenă. Calitativ este însă una dintre puținele oaze paradisiace într-un deșert postdiluvian...

În februarie 2003 am devenit colegul profesorului de odinioară. Nu cutezam a-i spune atunci „coleg”, însă m-am adresat lui Mircea Braga în calitatea sa de editor. Urmând sugestia lui V. Fanache, i-am propus înspre editare lucrarea mea de licență. În luna mai ieșeau de sub tipar nouăzeci și cinci de exemplare din *Dramaturgia blagiană. Instituirea estetică a absolutului*, Editura Imago, Sibiu, 2003, ISBN 973-8262-48-8, 206 pag. Șpalturile le corectasem „în zariștea veșniciei”, adică sub auspiciile lui Ilie Moise și ale lui Mircea Braga într-o benzinărie între Alba Iulia și Lancrăm unde ne oprisem de nevoie, electromotorul mașinii editorului cedând subit. Editorul de atunci nu mai deține acea mașină, autorul niciunul din cele nouăzeci și cinci de exemplare și ambii au rătăcit formatul electronic al volumului. Ceva bun va fi ieșit însă și de aici. Alături de o Diplomă a Prefecturii Alba în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga” prefectul de atunci a anexat și un plic. Aflam cu stupefacție că uneori criticul literar primește și vagi remunerații... Mai important e însă că primul capitol al acelui tom editat de Mircea Braga în mai 2003 tocmai îmi este solicitat pentru a fi publicat în New York. Putem spune că vom fi avut amândoi fler...

În primăvara anului 2004 Mircea Braga a devenit, fără voie, șeful Catedrei de Limba și Literatura Română, într-un context în care nimeni nu își dorea amintita funcție. Destul de „neinspirat” a comis imprudența de a fi prezent la acea ședință incertă de alegeri. După ce a epuizat toate căile galante de refuz politicos, a cedat rugămintii colegiale a decanului de vârstă, Octavian Șchiau. Două detalii rețin din scurtul său mandat. Primul: navetând amândoi, asemenea hiperboreenilor mitici, către sud, Mircea Braga mă invita adeseori luni după-amiaza pe scaunul din dreapta, ocazii nenumărate de a purta discuții susținute și neprotocolare pe cele mai diverse subiecte. Printre altele, aveam opinii diferite despre rolul spectacolului de teatru, Mircea Braga din postura fostului director al unei astfel de instituții, eu din aceea a studentului care odinioară îndrăznise a-i cere părerea despre un text ambițios (*Profesorul*) pe care îl calificase cu îngăduință ca „ușor suprarealist”, probabil pentru a evita să spună „absurd”... Al doilea: în decembrie 2004 întocmeam din postura de preparator dosarul pentru a concura pe un post de asistent, iar Mircea Braga, în calitatea sa de șef de catedră, a fost nevoit să solicite o derogare de vechime de două luni. Mi-l amintesc moderator al unei sesiuni interne de comunicări științifice, așternând concomitent câteva fraze pe hârtie. Nu mai știu ce va fi scris, dar derogarea a fost obținută...

În primăvara anului 2006 inevitabilul s-a produs și Mircea Braga a demisionat din funcția mai sus pomenită. În continuare s-a dedicat, ca director, consolidării statutului (chiar internațional) al Centrului de Cercetare a Imaginarului „Speculum” din cadrul Catedrei de Limba și Literatura Română a Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia. Am devenit la rândul-mi, în iarna lui 2007, membru al grupului de tineri entuziaști pe care îi tutela Mircea Braga și am participat la toate cele trei sesiuni de comunicări consecutive organizate și moderate până în prezent. Ca urmare a celei din martie 2008, invitatul special, domnul prof. univ. dr. Philippe Walter, directorul Centrului de Cercetare a Imaginarului din Grenoble, a

avut bunăvoința să accepte a deveni *doctor honoris causa* al universității bălgrădene. Amintesc acest detaliu întrucât, pentru a asista la eveniment și a asculta *laudatio* rostit în franceză de către Mircea Braga, am ratat cu bunăștiință prezentarea pe care o făcea în paralel Dan C. Mihăilescu, la emisiunea „Omul care aduce cartea” de la ProTV, pe 16 iunie 2008, romanului *Bestiar. Salată orientală cu universitari închipuiți*, care îmi fusese editat recent de Cartea Românească. În timp ce încercam să recuperez câte ceva din franceza însușită în liceu pentru a conversa destul de aproximativ cu Philippe Walter (care ar fi preferat eventual să vorbească româna decât să apelăm la perfidul idiom din Albion) îmi ziceam că eram obligat moral să îl sacrific pe Dan C. Mihăilescu lui Mircea Braga tot pe motive de închipuire universitare. Anume voi păstra mereu în amintire faptul că Mircea Braga s-a aflat printre cei prezenți în sala de lectură cu publicații periodice a Bibliotecii Universității când, pe 31 martie 2008, Aurel Pantea și Adina Curta susțineau impecabil lansarea publică a romanului. Ba Mircea Braga a și intervenit cu aplomb în discuții, mărturisind ulterior că a fost „chiar interesant”. Îi mulțumesc acum, încă o dată.

Ultima dată când am relaționat cu Mircea Braga a fost în același 16 iunie 2008. Pregăteam dosarul pentru a concura în vederea ocupării unui post de lector de limba română în cadrul The Norwegian University of Science and Technology in Trondheim (NTNU), Faculty of Arts, Department of Modern Foreign Languages. A fost unul dintre colegii la care am apelat pentru a beneficia de o recomandare scrisă, iar Mircea Braga, la o cafea pe micuța terasă a barului de sub geamul catedrei a însemnat foaia într-atât de meșteșugit astfel încât și dacă m-aș fi recomandat singur nu aș fi reușit să îmi aduc mai multe laude... Takkl!

Se va fi împlinind în toamna acestui an nu mai puțin de un deceniu de când îl cunosc pe Mircea Braga. Mult, pentru cele trei pe care le-am parcurs eu, puțin față de cele șapte și mai bine ale sale. Ce imagine mi se insinuează atunci când rostesc Mircea Braga? Nu știu de ce în primul rând întâlnirea sa cu totul întâmplătoare pe străzile Sibiului pe când căutam prin 2002 sediul (de pe atunci) al revistei „Transilvania”, în paginile căreia tocmai debutasem ca „exeget literar”. Purta desigur servieta și fuma degajat o țigară. Am adăstat printre picuri de ploaie timizi discutând nu știu ce, e mereu o plăcere să discuți cu Mircea Braga despre orice. Tocmai de aceea cel mai adesea Mircea Braga e prezent în imaginarul meu adăstând la catedră în fața unei cești de cafea și a unei scrumiere (servieta face și ea un popas, pe birou), fie dialogând cu Aurel Pantea despre Nietzsche, fie povestindu-le colegelor un banc incomod. Ori cum și orice spune Mircea Braga, atrage atenția auditoriului și provoacă intelectual preopinentul.

Este primăvară. Suntem tineri. Urmează să aflăm ce înseamnă „hermeneutică”. Mircea Braga intră în amfiteatru, ne privește scrutător, scrie pe tablă trei litere, fixează cu privirea un neofit și începe aventura: „Dumneavoastră știți ce semnifică RPL?”. Undeva, pe coasta septentrională a Norvegiei, mai sus de Cercul Polar există o insulă numită Lamøy. Salutări hiperbo-reane, Mircea Braga.

Iunie, 10, 2009